

- методику калькулювання винограду, виноградних живців і виноградних саджанців власного виробництва;
- організації обліку вирощених і придбаних виноградних саджанців і виноградних живців (виділення відповідних синтетичних рахунків і субрахунків в Робочому плані рахунків бухгалтерського обліку).

Отже, облікова політика кожного виноградарського підприємства повинна здійснюватися розумним поєднанням державного регулювання і власної ініціативи підприємства щодо ведення обліку та складання фінансової звітності, враховуючи галузеві особливості.

Тому, на нашу думку, необхідно забезпечити розробку галузевих методичних рекомендацій в частині організаційних, методичних та технологічних аспектів облікової політики, якими будуть користуватися сільськогосподарські (в тому числі і виноградарські) підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні. Закон України від 16 липня 1999 року № 996 — XIV.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджені наказом МФУ.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Затверджені наказом МФУ.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».
5. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу». Затв. наказом Міністерства аграрної політики від 07.03.2001 р. № 49
6. Методичні рекомендації по плануванню, обліку і калькулюванню собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затв. наказом Міністерства аграрної політики від 18.05.2001 р. № 132.

О. А. Боярова, канд. екон. наук, асистент,
Г. О. Германчук, ст. викладач,
 Національний аграрний університет

«ІНФОРМАЦІЯ ЗА СЕГМЕНТАМИ» — НОВА ФОРМА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

В умовах розвитку ринкових відносин, зростання конкуренції, перманентних спроб посилення фіскального тиску великого значення набувають створення більш сприятливих умов для розвитку підприємництва на засадах непорушності права приватної власності, підтримання добросовісної конкуренції і обмеження монополізму.

Багато в чому вирішенню цієї проблеми сприятиме П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами», затверджене наказом від 19 травня 2005 р. № 412. Дане положення визначає методологічні заса-

ди формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності.

Норми Положення (стандарту) 29 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім малих підприємств, неприбуткових організацій, банків і бюджетних установ).

П(С)БО 29 містить інформацію про звітні сегменти, яка наводиться в Додатку до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» — форма 6. Цим стандартом введено поняття, які потребують додаткового розкриття.

Звітний сегмент — господарський або географічний сегмент, який визначений підприємством за критеріями, наведеними у відповідних пунктах Положення, щодо якого має розкриватися у річній фінансовій звітності інформація.

Звітний сегмент визначається підприємством самостійного на основі його організаційної структури. Сегмент може бути визначений за критерієм дотримання єдиного технологічного процесу, який може здійснюватися в кількох географічних регіонах, що обумовлено стадіями виробництва продукції, політикою післяпродажного обслуговування, умовами доставки товарів тощо.

Сегмент визнається, якщо він відповідає більшості з критеріїв визначення господарського і географічного сегментів.

Географічний сегмент — відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших:

- економічними і політичними умовами географічного регіону;
- взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах;
- територіальним розташуванням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (товарів, робіт, послуг);
- характерними для географічного регіону ризиками діяльності;
- правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах.

Основою для виділення географічного сегмента може виступати діяльність, яка ведеться в окремій області (областях) України, в окремій зарубіжній країні, в кількох зарубіжних країнах, у сталих регіональних угрупованнях країн. Підприємство самостійно визначає ступінь деталізації географічних регіонів, виходячи з необхідності розкриття суттєвої інформації.

Господарський сегмент — відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших:

- видом продукції (товарів, робіт, послуг);
- способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг);
- характером виробничого процесу;

- характерними для цієї діяльності ризиками;
- категорією покупців.

Господарський сегмент або географічний сегмент визначається звітним, якщо більша частина його доходу створюється від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям і одночасно показники його діяльності відповідають одному з таких критеріїв:

дохід даного сегмента підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям і за внутрішньогосподарськими розрахунками підприємства становить не менше ніж 10 % сукупного доходу від продажу зовнішнім покупцям і за внутрішньогосподарськими розрахунками всіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно);

фінансовий результат даного сегмента становить не менше ніж 10 % сумарного фінансового результату всіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно). Якщо підприємство за різними сегментами у звітному періоді має одночасно різні фінансові результати (прибутки та збитки), то звітним визначається сегмент, фінансовий результат якого становить не менше ніж 10 % більшої з двох абсолютних величин — сумарного прибутку або сумарного збитку всіх сегментів даного виду;

балансова вартість активів даного сегмента становить не менше ніж 10 % сукупної балансової вартості активів усіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно).

Положення (Стандарт) 29, як і міжнародний аналог IAS 14 Segment Reporting, поширюється на весь комплект фінансової звітності, що публікується. Одночасно суттєве розкриття сегментарної інформації припадає на Звіт про фінансові результати (форма № 2) як звіт, у якому відображаються результативні показники виходячи з доходів і витрат по підприємству загалом. Баланс (форма № 1) також повинен отримати сегментарне розкриття.

Міжнародний стандарт у частині розкриття сегментарної інформації, застосовується компаніями, цінні папери яких нині котируються на біржах, а також тими компаніями, які збираються розмістити на ринку свої ЦП в майбутньому. Для всіх інших компаній цей стандарт є рекомендаційним. У частині сегментарного обліку дотримувати його положень зобов'язані всі суб'єкти. Тобто добровільно в частині розкриття сегментарної інформації у звітах, але обов'язково у процесі обліку активів, зобов'язань, доходів і витрат.

Форма № 6 складається з трьох розділів.

У першому розділі «Показники пріоритетних звітних сегментів» відображається інформація про доходи та витрати звітних сегментів в розрізі доходів від операційної діяльності, фінансових доходів, інших фінансових доходів та інших доходів, нерозподілених доходів та витрат операційної діяльності, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, фінансових витрат звітних сегментів, інших витрат. Також в цьому розділі знайшли своє відображення показники: фінансовий результат діяльності сегмента, фінансовий результат діяльності

підприємства, активи звітних сегментів, зобов'язання звітних сегментів, капітальні інвестиції та амортизація необоротних активів.

Стаття «Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): зовнішнім покупцям» відображає аналітичні дані щодо сегментів за Дт 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» та Кт 70 «Доходи від реалізації» за мінусом ПДВ, знижки і вартості повернених товарів, інші вирахування з цього доходу. Стаття «Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): іншим звітним сегментам» відображає аналітичні дані щодо сегментів за Дт 682 «Внутрішні розрахунки» та Кт 70 «Доходи від реалізації» за мінусом вирахувань. Стаття «Інші операційні доходи» відображає аналітичні дані щодо сегментів за Кт 71 «Інший операційний дохід» за мінусом вирахувань.

Стаття «Фінансові доходи від участі в капіталі, які безпосередньо стосуються звітного сегмента» відображає аналітичні дані щодо сегментів за К 72 «Дохід від участі в капіталі» за мінусом вирахувань. Стаття «Інші фінансові доходи» відображає аналітичні дані щодо сегментів за К 73 «Інші фінансові доходи» за мінусом вирахувань. Стаття «Інші доходи» відображає аналітичні дані щодо сегментів за К 74 «Інші доходи», Кт 76 «Страхові платежі» за мінусом вирахувань.

Стаття «Нерозподілені доходи від операційної діяльності» відображає доходи за Кт 70 «Доходи від реалізації» та Кт 71 «Інший операційний дохід», які не можна віднести до конкретних звітних сегментів. Стаття «Нерозподілені Фінансові доходи» відображає доходи підприємств, основою для яких є фінансова діяльність за Кт 72 «Дохід від участі в капіталі» і Кт 73 «Інші фінансові доходи», які не можливо розподілити між звітними сегментами. Для інших підприємств — усі фінансові доходи за Кт 72, Кт 73. Стаття «Нерозподілені надзвичайні доходи» відображає доходи підприємств за Кт 75 «Надзвичайні доходи». Також розділ містить статтю «Вирахування доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) іншим звітним сегментам» за Кт 70 «Доходи від реалізації», зміст якої ідентичний її назві.

Витрати операційної діяльності знайшли своє відображення в аналітичних даних по Дт 90 «Собівартість реалізації» стосовно сегментів. Стаття «Адміністративні витрати» передбачає аналітичні дані по Дт 92 «Адміністративні витрати», що можуть бути віднесені до конкретного звітного сегменту. Стаття «Витрати на збут» передбачає аналітичні дані по Дт 93 «Витрати на збут» по сегментах. Стаття «Інші операційні витрати» відображає аналітичні дані по Дт 94 «Інші витрати операційної діяльності», що можуть бути віднесені до звітного сегменту. Стаття «Фінансові витрати звітних сегментів» розкриває інформацію по сегментах за Дт 96 «Витрати від участі в капіталі» та за Дт 95 «Фінансові витрати», для підприємств, основою у яких є фінансова діяльність. Стаття «Нерозподілені витрати» розкриває інформацію стосовно витрат за Дт 92, 93, 94, які не можна віднести до конкретних звітних сегментів; за Дт 95, 96, які не можливо розподілити між звітними сегментами; за Дт 99 «Надзвичайні витрати» повна сума надзвичайних витрат; за Дт 98 — повна сума податку на прибуток. Собівартість продукції, товарів, робіт,

послуг, реалізованих іншими звітними сегментами за даними Дт 90 знайшла своє відображення у статті «Вирахування собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) іншим звичайним сегментам».

Фінансовий результат діяльності сегмента визначається як різниця між сумою доходів та сумою витрат звітних сегментів.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначається як різниця між сумою доходів та сумою витрат підприємства.

Активи звітних сегментів включають аналітичні дані по дебетових залишках на рахунках активів. Нерозподілені активи відображають залишки по Дт 17 «Відстрочені податкові активи», 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 35 «Поточні фінансові інвестиції», та 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» для підприємств, у яких фінансова діяльність є основною.

Зобов'язання звітних сегментів відображають вартість зобов'язань звітного сегмента за аналітичними даними по Кт 55, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68 та 50, 51, 52, 53 — якщо підприємство займається фінансовою діяльністю.

Нерозподілені зобов'язання розкривають залишки по К 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 48 «Цільове фінансування», якщо вони стосуються діяльності підприємства в цілому; 50, 51, 52, 53, якщо отримання фінансових доходів не є основною діяльністю звітного сегмента; 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», які не можна розподілити між звітними сегментами; 67 «Розрахунки з учасниками».

Капітальні інвестиції розкривають аналітичні дані по сегментах за Дт 15 «Капітальні інвестиції».

Амортизація необоротних активів розкривається за даними одного іменного рахунку.

Другий розділ звіту «Інформація за сегментами» має назву «Показники за допоміжними звітними сегментами». За статтею «Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям» розкривають дані по сегментах за Дт 36, і Кт 70 за мінусом ПДВ, знижки і вартості повернених товарів, інші вирахування з цього доходу. Стаття «Балансова вартість активів звітних сегментів» відображає підсумок балансу окремих звітних сегментів. Стаття «Капітальні інвестиції» містить аналітичні дані по сегментах за Дт 15.

Третій розділ звіту «Інформація за сегментами» має назву «Показники за допоміжними звітними географічними сегментами». Статті розділу аналогічні за змістом до статей попереднього розділу звіту, але розкривають інформацію щодо географічних сегментів.

Розглянувши структуру звіту та характеристики статей можна зробити висновок, що звіт «Інформація за сегментами» надає поглиблену інформацію користувачам фінансової звітності стосовно діяльності підприємства у розрізі господарських та географічних сегментів. Одночасно, слід зазначити що нова форма звітності має і недоліки. Так, на наш погляд, деякі статті звіту не відповідають такій якійсій характеристиці звітності як дохідливість — нерозподілені активи та нерозподілені

зобов'язання в розрізі рахунку 64 «Розрахунки за податками та платежами». Потребує уточнення назва другого розділу «Показники за допоміжними звітними сегментами» та третього розділу «Показники за допоміжними звітними географічними сегментами» звіту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами», затверджене наказом від 19 травня 2005 р. № 412. // Все про бухгалтерський облік. — 2005. — № 63. — С. 54—64.

2. Бухгалтерська сегментація. // Все про бухгалтерський облік. — 2005. — № 63. — С. 13—14.

Н. М. Бразілій, аспірантка,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

АВТОРСЬКІ ТА СУМІЖНІ ПРАВА, ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Роль нематеріальних активів зростає у міру розвитку законодавства про інтелектуальну власність та її охорону. Особливо багато питань на практиці постає з обліком авторських та суміжних з ним прав. Авторські права — це один із видів прав інтелектуальної власності. З точки зору бухгалтерського обліку — це складний об'єкт обліку, який потребує додаткових досліджень, так як не має матеріальної форми. В зв'язку з чим під авторськими правами часто розуміють твори, які є об'єктом авторського права, або їх примірники, а не самі права на дані об'єкти. Тому, щоб правильно розуміти дані визначення, необхідно звернутися, перш за все, до цивільного законодавства. Так, авторські права — це особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва. Суміжні права — це права виконавців, виробників фонограм і відеогам та організацій мовлення [1]. Також загальний порядок регулювання особистих майнових і немайнових відносин викладено главою 36 і 37 Цивільного Кодексу України. При цьому для обліку особливо важливим є визначення об'єктів авторського права і суміжних прав.

Отже, можна сказати, що авторське право — це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності у сфері створення творів літератури, мистецтва тощо [4]. Тобто об'єктами авторського права виступають самі твори. Детальний перелік об'єктів авторського права наведений у ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.93 № 3793-XII. Проте говорити вже про такий твір як